

<https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj26-00-024>

DOI: 10.30888/2663-5712.2024-26-00-024

УДК 378.091.313:61

PROJECT-BASED LEARNING IN HIGHER MEDICAL EDUCATION ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

Kobtseva O.A. / Кобцева О.А.

PhD in Medicine, as. prof. / к.мед.н., доцент

ORCID: 0000-0003-4227-7959

Donetsk National Medical University,

4A, Yuriy Kovalenko Str., Kropyvnytskyi, Ukraine, 25031;

Донецький національний медичний університет,

вул. Юрія Коваленка, 4А, Кропивницький, Україна, 25031

Анотація. Мета роботи. Провести аналіз спеціалізованої літератури для узагальнення даних про освітню технологію - проєктне навчання, інтерпретувати її зміст, класифікацію, вимоги до проєктів та основні етапи реалізації. **Виклад основного матеріалу.** Проєктна діяльність того, хто навчається розглядається з декількох сторін: процес – як робота по виконанню проєкту; продукт – як матеріалізований результат; захист – як ілюстрація освітнього досягнення. Особливості цієї технології – комплексність й орієнтованість на отримання конкретного результату – дають можливість її використання у професійній підготовці кваліфікованих робітників на будь-якому етапі навчання, для будь-якої професії. **Висновки.** Проєктна діяльність – одна з найперспективніших складових освітнього процесу. Самостійне набуття здобувачами освіти знань, їх систематизація, можливість орієнтуватися в інформаційному просторі, бачити проблему і приймати рішення відбувається саме завдяки впровадженню в освітній процес закладів освіти проєктної технології навчання.

Ключові слова: проєкт, медична освіта, освітня технологія, навчання.

Вступ.

Сучасна освіта спирається на тезу про навчання протягом життя. Це не викликає заперечень, оскільки швидкий розвиток інформаційних технологій впливає не лише на суспільство в цілому, а і на окремі сфери його діяльності. Тому варто звертати увагу на чинники, які позитивно впливають на якість навчання. Серед розмаїття педагогічних технологій своєю нетривіальністю виділяється технологія, орієнтована на виконання практично-значущих завдань, які є цікавими у своїй постановці і мають відчутний для молоді результат. Таку технологію називають проєктною [1, с.46].

Метод проєктів є такою організацією навчання, за якої здобувачі освіти одержують знання в процесі планування і виконання практичних завдань – проєктів. Ця освітня технологія – несучасний винахід у світовій педагогіці (він виник щонайменше півтора століття тому), але переосмислення і застосування його у нинішній навчальній та культурно-соціальной ситуації дає право говорити про нього як про сучасну освітню педагогічну технологію. Метод проєктів успішно й активно розвивається, оскільки дає змогу раціонально поєднувати теоретичні знання з їх практичним застосуванням для вирішення конкретних життєвих проблем сучасності в навчальній діяльності. Часто дослідники називають його і як метод, і як технологію [2, с. 255].

Практика природничо-наукової підготовки медичних працівників у вищих навчальних закладах свідчить, що використання традиційних дидактичних засобів і методів не забезпечує інтенсивного розвитку пізнавальної діяльності, індивідуальних здібностей та фахових знань студентів. Разом з тим, збільшення обсягу наукової інформації, поява нових підходів до інтерпретації явищ і понять та завдань, які стоять перед освітою, виявляють суперечності між традиційними способами формування знань і вимогами, які ставляться до підготовки майбутніх фахівців. Подолання цих суперечностей можливе за умови використання нових підходів до формування знань студентів [3, с. 321].

Мета роботи. Провести аналіз спеціалізованої літератури для узагальнення даних про освітню технологію - проєктне навчання, інтерпретувати її зміст, класифікації, вимоги до проєктів та основні етапи реалізації.

Виклад основного матеріалу.

Вперше повний опис методу проєктів дали саме Дж. Дьюї та У. Кілпатрік. Вони назвали цю освітню технологію методом «інструментальної педагогіки». Ключова ідея полягала в наданні учневі самостійності у виборі праці, врахування його інтересів і намірів. Учні самі ставили мету, планували і виконували роботу, пов'язану з перетворення або одержанням нових знань та умінь. Дж. Дьюї зазначав, що дитина не повинна «набиватися як гусак знаннями». Він повинен жити цікавим, вільної, творчої життям сьогодні і зараз [1, с.47].

Проєктна технологія є однією із найпоширеніших сучасних освітніх практик, які впроваджуються в освітній процес вітчизняних закладів освіти. Особливості цієї технології – комплексність й орієнтованість на отримання конкретного результату – дають можливості її використання у професійній підготовці кваліфікованих робітників на будь-якому етапі навчання, для будь-якої професії. При застосуванні проєктної методики педагог стимулює інтерес студентів до певної проблеми, що передбачає володіння ними певними знаннями, та через проєктну діяльність демонструє практичне застосування набутих знань. Таким чином, вибудовується ланцюжок: практичне застосування отриманих знань стимулює інтерес здобувачів освіти до проблеми, а вирішення проблеми вимагає володіння ними певним рівнем нових знань та умінь. Навчання будується на активній основі через доцільну діяльність студентів, тобто узгоджуючись із їхніми особистими інтересами в отриманні саме цих знань [4, с. 30].

Проєкти поділяються за домінуючою діяльністю (дослідницькі, творчі, рольові, пошукові (інформаційні), предметно-орієнтовні та ін.), за предметно-змістовною областю (монопроєкти та міжпредметні), за характером координації (відкрита й прихована), за характером контактів (міжнародні й внутрішні), за кількістю учасників (індивідуальні, парні, групові), за тривалістю виконання (короткострокові, середньої тривалості, довгострокові) [1, с.53]. Дослідницькі – повністю підпорядковані логіці дослідження та мають структуру, наближену до наукового дослідження. Застосовують всі методи сучасної науки. Наприклад: лабораторний експеримент, соціальне дослідження. Творчі – у яких передбачаються довільний підхід до оформлення результатів. Наприклад: створення приладів, установок, моделей, театральні постановки з предмету. Ігрові – учасники виконують певні ролі, що обумовлені характером та змістом

проекту. Ступінь творчості учасників надзвичайно висока, але домінуючим видом творчості є все ж таки гра. Наприклад: імітуються соціальні та ділові стосунки як літературних героїв, так і реальних людей, вигадуються учасниками різні життєві ситуації. Інформаційні – збір інформації про об'єкт дослідження з метою аналізу, узагальнення та презентації на широкий загал. Практично орієнтовані – вирізняються чітко вираженим результатом діяльності студентів [3, с. 321].

Проектна діяльність того, хто навчається розглядається з декількох сторін: процес – як робота по виконанню проекту; продукт – як матеріалізований результат; захист – як ілюстрація освітнього досягнення. Науковці А. Комишан, Н. Щокіна виділяють наступні основні етапи проектування (рис. 1) [1, с. 49].

Початковий етап	розробка основних ідей, констатація вивченості проблеми, збір і аналіз даних, обґрунтування актуальності, формулювання гіпотези
Етап розробки	вибір виконавця (виконавців), формування груп, усвідомлення завдань, планування діяльності, розробка змісту етапів, визначення форм і методів керування і контролю, корекція з боку вчителя
Етап реалізації	інтегрування і акумулювання всієї інформації з урахуванням теми, мети; підготовка наочно-графічного матеріалу, розробка аудіо-відео ряду проекту, контроль і корекція проміжних результатів, співвіднесення їх з певною метою, керівництво, координація роботи учнів
Завершальний етап	оформлення проекту у вигляді доповіді, мультимедійної презентації і т.д., демонстрація проекту в класі, отримання критичних відгуків (в разі їх наявності). Корекція проекту (при необхідності)

Рис.1. Основні етапи проектування [1, с. 49].

Реалізація проектного навчання в медичній освіті потребує низки умов. Вибір місця проведення (лікувальний заклад) гарантує безперервність і повноту об'єктів дослідження. Збір інформації проводиться з використанням реальних медичних документів (історія хвороби, амбулаторні карти, анкети). Обов'язкове вміння використання комп'ютерної техніки для отримання і обробки інформації. Результати проекту оформляються письмово і підлягають офіційній презентації (доповідь публікації). Захист проекту виробляє у студента навички виступу і прагнення до поглиблення та вдосконалення своїх знань [3, с. 322].

Встановлено дев'ять вимог до ефективної організації проективної освіти і проектного навчання студентів:

Гетерогенність і складність освітнього середовища: організація гетерогенної й складної (інформаційно і предметно) структури освітнього середовища створює можливість не лише знаходити, а й конструювати предмети своєї моторної, сенсорної, маніпулятивно-пізнавальної, ігрової і художньої активності. Різноманітне і структурно складне освітнє середовище пропонує комплекс різноманітних можливостей, стимулює прояв самостійності й активності студента.

Гнучкість і керованість освітнього процесу: організація гнучкості й керованості освітнього середовищ забезпечує можливість прояву творчої активності студента, що створює унікальні дидактичні можливості для педагогів

– спонукати студентів до активності, прийняття самостійних рішень не тільки вербальними засобами, а й шляхом відповідної оперативної зміни просторово-предметного довкілля.

Автентичність: організація автентичності (життєвої доцільності) освітнього середовища забезпечує суб'єктам освітнього процесу можливість навчатися у найбільш сприятливому для них темпі, відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей.

Взаєморозуміння й задоволення взаєминами всіма суб'єктами освітнього процесу: взаєморозуміння й задоволення взаєминами обумовлюється перш за все доброзичливістю, домінуванням взаємного позитивного ставлення суб'єктів один до одного.

Переважно позитивний настрій всіх суб'єктів освіти: обумовлюється спільною підготовкою до якихось цікавих, радісних подій, участю суб'єктів освітнього процесу в ігрових ситуаціях. Підготовка до емоційно значних подій (конференцій, виставок, фестивалів тощо) викликає позитивні емоції, оптимізм, впевненість у цікавому й насиченому завтрашньому дні. Гра в освітньому процесі створює можливість виявлення творчої активності студента.

Авторитетність педагогів: є особливого важливою в умовах особистісно орієнтованого освітнього середовища, коли система взаємин педагогів і студентів будується на суб'єкт-суб'єктній основі; в освітній діяльності стверджується демократичний стиль управління, неприйнятним стає авторитарний.

Участь всіх суб'єктів в управлінні освітнім процесом: забезпечує становлення соціальної активності особистості студента. Діяльність, здійснювана суб'єктами в освітньому процесі, може мати розвиваючий характер тільки тоді, коли учасники самі переживають процес цієї діяльності, психологічно залучені до неї.

Згуртованість і свідомість всіх суб'єктів: є необхідною передумовою навчальної діяльності учнів чи студентів, «інструментом» особистісного розвитку кожного суб'єкта освітнього процесу.

Продуктивність взаємодії у навчальному компоненті освітнього процесу: відіграє значну роль у організації проєктивної освіти учнів студентів. Якщо будуть забезпечені всі вищезазвані умови, буде створено комплекс розвиваючих можливостей, а навчальний компонент освітнього процесу залишиться на низькому рівні, то такий заклад освіти не можна вважати якісним і розвивальним. Закономірним буде намагання студентів віддати перевагу закладу освіти, який гарантує формування відповідної компетентності [5, с. 221].

Існують 5 критеріїв для написання проєкту: 1. Мета і завдання повинні бути конкретні і прості, реально здійснимі. 2. Актуальність: проєкт повинен відображати нагальну проблему реального життя. 3. Необхідно зробити огляд світової літератури з цієї проблеми. 4. У проєкті повинні бути запропоновані шляхи покращення медичної допомоги. 5. Ці поліпшення повинні бути значними і досягатися простими методами. Студенти самостійно отримують знання з різних джерел; навчаються користуватися цими знаннями для вирішення нових пізнавальних і практичних завдань; набувають комунікативні вміння, працюючи в різних групах; розвивають свої дослідницькі вміння (виявлення проблеми, збір

інформації з літератури, документів і т.п., спостереження, експеримент, аналіз, побудова гіпотез, узагальнення); розвивають аналітичне мислення. Завдання викладача - з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей студентів, їх інтересів, потреб, планів на майбутнє - створити таку робочу атмосферу, яка б стимулювала їх розумову, комунікативну та творчу діяльність [3, с. 322].

Висновки.

Проектна діяльність – одна з найперспективніших складових освітнього процесу. Самостійне набуття здобувачами освіти знань, їх систематизація, можливість орієнтуватися в інформаційному просторі, бачити проблему і приймати рішення відбувається саме завдяки впровадженню в освітній процес закладів освіти проектної технології навчання. В ході реалізації проектної технології вирішуються наступні задачі в процесі підготовки фахівців: у здобувачів освіти формуються уміння і навички аналітичного, логічного та критичного мислення; планувати свою діяльність, заздалегідь прогнозуючи її результати; використовувати різноманітні джерела інформації; аналізувати, співставляти та порівнювати факти; аргументувати власні судження; приймати рішення, установлювати соціальні контакти, розподіляти обов'язки, взаємодіяти; створювати реальний «кінцевий продукт»; представляти результати своєї діяльності перед аудиторією; оцінювати свою діяльність і діяльність колег.

Література:

1. Троценко Д., Острога М. Проектні технології навчання інформатики в 6-му класі. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2022. Т. 10. № 2. С. 46-54. doi: 10.31110/2616-650X-vol10i2-006
2. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. Київ, 2016. 583 с. UPL: <http://surl.li/ldxls>
3. Телемуха С.Б. Метод проектів як новітня методика реалізації навчального процесу. *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2013. Т.13. В. 1(41). С. 320-323. UPL: https://www.pdmu.edu.ua/old/journal/journal2/pdf/mag2/2013n41_1.pdf
4. Шевчук С.С. Сучасні освітні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників: навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2022. 158 с. UPL: <http://surl.li/knvup>
5. Лебедик Л.В., Стрельников В.Ю., Стрельников М.В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: навчально-методичний посібник. Полтава, 2020. 303 с. UPL: <https://goo.su/IyaHV>

Abstract. *The aim of the study is to analyze the specialized literature to summarize data on the educational technology of project-based learning, to interpret its content, classification, project requirements and main stages of implementation. Outline of the main material.* The project activity of a student is viewed from several perspectives: the process as work on the project; the product as a materialized result; and the presentation as an illustration of educational achievement. The peculiarities of this technology - its complexity and focus on obtaining a specific result - make it possible to use it in the professional training of skilled workers at any stage of education, for any profession. **Conclusions.** Project activity is one of the most promising components of the educational process. The independent acquisition of knowledge by students, their systematization, the ability to

navigate the information space, see the problem and make decisions is due to the introduction of project-based learning technologies in the educational process of educational institutions.

Keywords: *project, medical training, educational technology, learning.*

Стаття відправлена 27.07.2024 р.

© Кобцева О.А.